

Wie zijn de economische partners van de zorgsector?

Sterke toeleveranciers voor een zachte sector

De toeleveranciers van de zorgsector zijn te vinden in een veelheid van sectoren en leveren rechtstreeks of onrechtstreeks producten of diensten aan de diverse zorginstellingen. Wie zijn die bedrijven en wat is het economische gewicht van de West-Vlaamse bedrijven die de zorgsector als afzetmarkt hebben?

In West-Vlaanderen zijn er ruim 600 toeleveranciers in de zorgeconomie geïdentificeerd. In **tabel 1** zijn deze actoren onderverdeeld.

Hoewel elke classificatie gepaard gaat met tekortkomingen (bedrijven die bijvoorbeeld in meerdere sectoren actief zijn), werden de bedrijven opgedeeld om het geheel inzichtelijk te kunnen voorstellen. Hierbij werd rekening gehouden met de speerpuntsectoren van West-Vlaanderen (zoals nieuwe materialen, voeding, textiel, blue energy,...). Op basis hiervan werden 9 categorieën bepaald: producten & materialen, infrastructuur, voeding, ICT, informatie, medisch, logistiek, experts en 'andere'.

Van de in totaal 638 geïdentificeerde ondernemingen is 27% actief op het vlak van infrastructuur: schrijnwerk, installatie van verwarming, loodgieterswerk, bouwmaterialen,... Eén vierde is leverancier van producten en materialen zoals kledij/textiel, kantoorbenodigdheden, meubilair,... Onder experts vielen adviesbureaus, architecten, ingenieurs,... en die vervulden de top drie met een aandeel van 11,4%.

Tabel 1

Overzicht van de spreiding van de West-Vlaamse bedrijven die leveren aan de zorgsector

Classificatie	Aantal bedrijven	
	A.C.	TOT
Infrastructuur	172	27%
Producten en materialen	158	25%
Experts	73	11%
Voeding	66	10%
Medisch	52	8%
Logistiek	38	6%
IT	31	5%
Informatie	30	5%
Andere	18	3%
Totaal	638	100%

Ruim 10% van de ondernemingen is actief op het vlak van voeding (o.a. catering, vervaardiging van voedingsmiddelen, groot- en kleinhandel op vlak van voeding,...), terwijl respectievelijk 8,2% en 6,0% van de ondernemingen kan worden gecatalogeerd als medisch (o.a. apotheken, groothandel in farmaceutische producten, medische laboratoria,...) en logistiek (o.a. ziekenvervoer, personenvervoer, garagewezen,...).

De categorieën IT (met o.a. communicatieapparatuur, computers, programmeren,...) en informatie (drukkerijen, uitgeverijen, reclamebureaus, vertegenwoordigen respectievelijk 4,9% en 4,7% van de ondernemingen. In de categorie andere (2,8% van de ondernemingen) vallen o.a. de exploitatie van sportaccommodatie,...

De omzet van de bedrijven in de zorgsector groeit sterk

In september 2012 werd naar de 638 West-Vlaamse zorgsector gerelateerde ondernemingen een enquête verstuurd. De vragen uit de enquête werden opgesteld om na te gaan hoe belangrijk de zorgsector is voor deze ondernemingen. **160** bedrijven beantwoordden de enquête, waarmee een **responsgraad van 25,1%** werd bereikt.

Bijna de helft (46%) van de respondenten haalde tussen 0,1 en 19,9% van de omzet in 2011 uit activiteiten als toeleverancier van de zorgsector. De toeleveranciers die hun volledige omzet haalden uit

activiteiten voor de zorgsector vormden de derde grootste groep, namelijk 12,6% van de respondenten.

De totale omzet van de 160 respondenten bedroeg circa **1 miljard euro** in 2011, waarvan gemiddeld 15,5% in de zorg gerealiseerd werd (**Tabel 2**).

In de periode 2007-2011 groeide de totale omzet van de toeleveranciers met 13,2%. De omzet die specifiek gerealiseerd werd als toeleverancier van de zorgsector steeg in dezelfde periode een stuk sterker (**+34,4%**). Het verschil tussen beide tendensen wijst op de groeimogelijkheden als toeleverancier van de zorgsector.

In 2012 verwachtte bijna de helft van de toeleveranciers van de zorg een toename van de omzet in de komende vijf jaar. Eén op vier van de toeleveranciers ging daarbij uit van een omzettoename tussen 5 en 10%.

Van verschillende markten thuis

Na deze analyse van het totale contingent van de toeleveringsbedrijven gericht op de zorgsector, werd ingezoomd op een aantal toonaangevende spelers binnen het medische veld. Daarbij werd de parameter 'toegevoegde waarde' gebruikt als criterium voor de rangschikking.

Bij het rangschikken van de bedrijven volgens toegevoegde waarde wordt het duidelijk dat de bedrijven met de grootste toegevoegde waarde in de zorgeconomie in West-Vlaanderen heel vaak actief zijn in de verdeling van farmaceutische producten (**Tabel 3**).

Tabel 2

Totale omzet en omzet in de zorgsector bij toeleveranciers in de zorgsector, 2007-2011

	Totale omzet	Omzet zorg	Aandeel zorg
2007	900.683.209	117.337.020	13,00%
2011	1.019.457.747	157.736.919	15,50%
2007-2011	+13,20%	+34,40%	-

BRON: Enquête toeleveranciers, POM West-Vlaanderen, verwerking: POM West-Vlaanderen

foto: © woonzorggroep GVO

Om te weten te komen welke bedrijven in de West-Vlaamse maakindustrie de grootste toegevoegde waarde creëren als toeleverancier van de zorgsector, werd in een tweede en derde tabel abstractie gemaakt van groothandelsactiviteiten. In het eerste geval worden de bedrijven opgenomen die de zorgsector als **primaire markt** (dus als belangrijkste klantendoelgroep) hebben (**tabel 4**) en in het tweede lijstje staan bedrijven die de zorgsector als een secundaire of tertiaire markt beschouwen (**Tabel 5**).

Een brede kijk biedt nieuwe groeimogelijkheden

In de bevraging werd ook gepolst naar hun **groei-strategie**. Bij het analyseren van de antwoorden bleek dat 28% van de respondenten geen strategie had om activiteiten te ontwikkelen in de zorgeconomie. 37% van de respondenten mikte in de eerste plaats op het vergroten van hun marktaandeel in België. Naast het reduceren van kosten (11%) kwam op de 4de plaats internationalisering naar voor als groei-strategie (9%). Met hun expertise

Tabel 3

Overzicht Top 5 primaire bedrijven in de handel van de zorgeconomie

Bedrijf	NACE BEL 2008, beschrijving	Aantal Werknemers (2012)	Toegevoegde waarde x 1.000 euro (2012)	Gemeente
Arseus België	Detailhandel in medische en orthopedische artikelen in gespecialiseerde winkels	60-69	6000-6499	WAREGEM
Fagron	Groothandel in farmaceutische producten	30-39	5500-5999	WAREGEM
M.EX.T. Belgium	Groothandel in farmaceutische producten	30-39	4500-4999	ROESELARE
Aca Pharma	Groothandel in farmaceutische producten	20-29	4000-4499	WAREGEM
Ecuphar	Groothandel in farmaceutische producten	10-19	4000-4499	OOSTKAMP

Tabel 4

Overzicht Top 5 primaire bedrijven in de zorgeconomie

Bedrijf	NACE BEL 2008, beschrijving	Aantal Werknemers (2012)	Toegevoegde waarde x 1.000 euro (2012)	Gemeente
Televic Healthcare	Vervaardiging van consumentenelektronica	70-79	6000-6499	IZEGEM
Bekaert textiles (meditiss)	Weven van textiel	100-109	6000-6499	WAREGEM
Medgenix Benelux	Vervaardiging van geneesmiddelen	90-99	5000-5499	WEVELGEM
Moments furniture	Vervaardiging van eetkamer-, zitkamer-, slaapkamer- en badkamermeubelen	50-59	4000-4499	INGELMUNSTER
Ingenium	Ingenieurs en aanverwante technische adviseurs, exclusief landmeters	50-59	4000-4499	BRUGGE

Tabel 5

Overzicht Top 5 secundaire bedrijven in de zorgeconomie

Bedrijf	NACE BEL 2008, beschrijving	Aantal Werknemers (2012)	Toegevoegde waarde x 1.000 euro (2012)	Gemeente
Coopman liften	Vervaardiging van hijs-, hef- en transportwerktuigen	170-179	11000-11499	WAREGEM
Algemene ondernemingen Chris Vuylsteke NV	Algemene bouw van andere niet-residentiële gebouwen	150-159	8000-8499	MEULEBEKE
Xtralis/VSK Electronics	Elektrotechnische installatiewerken aan gebouwen	80-89	7500-7999	HARELBEKE
Berry Alloc	Vervaardiging van geassembleerde parketvloeren	130-139	7000-7499	MENEN
Seyntex	Bewerken en spinnen van textielvezels	90-97	7000-7499	TIELT

BRON: Afdeling Data, Studie en Advies - POM West-Vlaanderen

onder de arm is het zeker zinvol voor heel wat West-Vlaamse bedrijven om nieuwe markten buiten de provincie te verkennen.

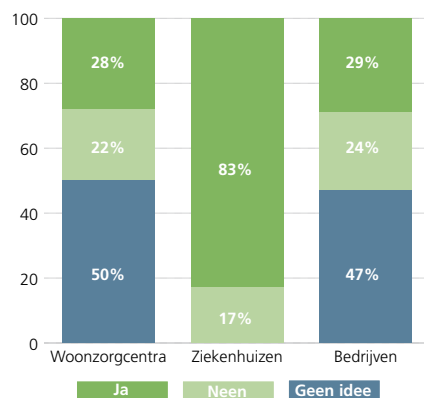
Potentieel voor nieuwe nichebedrijven

Uit een recentere enquête (uitgevoerd in 2014) door de POM West-Vlaanderen bij 14 algemene ziekenhuizen in West-Vlaanderen, bleek dat **4 op 5 ziekenhuizen** zeker ook mogelijk-heden zag om **spin-offs** (afgeleide commerciële activiteiten) te genereren uit hun activiteiten (**Figuur 1**). Dit betekent dat de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten niet alleen mogelijk is binnen de schoot van de zorginstellingen, maar ook kan groeien in het kader van een nieuwe industrie. Spin-off bedrijven die ontstaan uit kennisinstellingen of zorginstellingen zijn een krachtige motor voor vernieuwing van de kenniseconomie en de groei van werkgelegenheid.

Deze positieve bevinding uit de enquête vraagt om opvolging en omkadering. Ook al omdat West-Vlaanderen de jongste decennia, qua industriële zorgtechnologie, de boot grotendeels gemist heeft. Er zijn

in Vlaanderen de jongste kwarteeuw heel wat nieuwe zorgtechnologische bedrijven ontstaan als afgeleide van universiteiten en andere kenniscentra of als vestiging van een buitenlandse groep, maar die hebben zich in 95% van de gevallen gevestigd in de ruit Brussel-Leuven-Gent. Precies omdat dit type innovatieve bedrijven wil aanleunen bij de universitaire centra of bij de beslissingscentra in Brussel, of omdat zij aangetrokken werden door specifieke researchparken.

Figuur 1
Woonzorgcentra, ziekenhuizen en bedrijven schatten spin-off potentieel verschillend in.

Sommige medische technologiebedrijven die hun roots hadden in West-Vlaanderen zoals **Surgitec** (Brugge), **Instrumed** (Knokke), **Vitalsys** (Knokke) en **E-Novex** (Tielt), zijn daardoor in een latere ontplooiingsfase vertrokken naar Gent, Leuven of Brussel. Ook **FamilyEye**, de veel belovende start-up van de West-Vlaamse ondernemers Sylvie De Smet en Natasha Dewaele, die een ingenieus elektronisch valdetectiesysteem ontwikkelde voor zorgbehoevenden, zag zich genooddaakt de maatschappelijke zetel en een deel van de activiteiten te verleggen naar Gent.

De uitdaging is dan ook om een **strategie** te ontwikkelen die er op gericht is om een nieuwe generatie zorgtechnologische bedrijven te **verankeren** in West-Vlaanderen. ■

Inge Taillieu en Hans Ryckebusch,
POM West-Vlaanderen

foto: © Televic